

АЗБУКА НА ОЦЕНЯВАНЕТО В ЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ

Татяна Ангелова. (2012). *Оценяването в обучението по български език*.
София: Просвета. 302 с. ISBN: 9789540127132

Димитър Веселинов
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

На книжния пазар се появи отдавна очаквана книга „Оценяването в обучението по български език“ с автор Татяна Ангелова. Едно име, което не се нуждае от представяне.

На корицата се изписани буквите *а, б, в* като знак, който препраща към идеята за обучението по български език. Но всъщност този знак символично загатва и за още една идея. Това е идеята за книга, която представя „азбуката“ на оценяването в обучението по български език, разбирана като въвеждане в ключовите проблеми и тяхното функционално решение: теоретически виждания, практически решения, систематизация на добрия опит, новаторски тенденции, набелязани за бъдещо развитие.

В книгата се представят функциите на оценяването в обучението по български език. Проследяват се характеристиките на различните типове оценяване – външно, вътрешно, критериално и нормативно; установяващо и формиращо. За пръв път тези типове са представени системно за обучението по български език, посочени са примери за прилагането им в международни и национални изследвания в образованието. Критично са анализирани предимствата и рисковете на външното оценяване като процедура, при която не съвпадат субектът на преподаване и субектът, който оценява обучавания. Използван е богат илюстративен материал от външното оценяване по български език за завършен начален етап. Защиства се разбирането, че външното оценяване за завършен начален етап няма санкциониращ характер, а стимулира качеството на обучение, това оценяване откроява критични точки, които да послужат за иновации, за позитивни промени.

За пръв път системно се представят характеристики на оценяването за по-добро учене по български език или за така нареченото формиращо оценяване, често наричано текущо, за разлика от крайното или установяващото оценяване. Изведени са ключови черти на формиращото оценяване въз основа на: а) контент-анализ на информация от университетски дигитални източници (главно на английски език) за формиращото оценяване като категория, и б) методически разработки на учители българисти за интуитивно приложение на този тип оценяване в обучението по български език и литература.

Изключително ценна е частта от книгата, в която се представят резултатите от международното изследване на грамотността PIRLS'2006, които са съпоставени с резултатите от другото международно изследване на постиженията в образованието PISA'2009.

Детайлно и продуктивно са анализирани данните от двете изследвания, като акцент е поставен върху изследването PIRLS'2006 (немаловажен е фактът, че авторката е национален научен координатор за България в това изследване). Постиганията на българските ученици, които са високи в това изследване, са анализирани с оглед на концептивната рамка, типовете задачи и бенчмарк за равнищата на умения (начални, базисни, развити и усъвършенствани). Богатият илюстративен материал предлага възможности за приложение в практиката на обучение по български език не само на границата между начален и прогимназиален етап, но и в рамките на средното образование.

Ключово значение има тезата за ролята, която има философията на оценяване: образователно ориентирана – за PIRLS, и пазарно ориентирана – за PISA. Защиства се схващането, че тъкмо от типа философия на оценяване се определя в най-голяма степен дали постиженията в областта на грамотността, разбираана в по-широк аспект, са по-високи или по-ниски. Българските ученици имат високи постижения именно в PIRLS'2006, което е образователно ориентирано. В изследването PISA'2009, което е пазарно ориентирано, прави впечатление, че българските ученици имат сравнително ниски постижения.

Не по-малко интересни са резултатите от продуктивния анализ на добрата традиция в оценяването, като са анализирани постановки, представени в списание „Училищен преглед“ от близкото минало. Така ценният опит от оценяването в образованието, останал затворен в текстовете на статии, писани в периода 1906–1939, става достойние на широка читателска публика.

Книгата представя пръв опит за системно изследване на оценяването в обучението по български език. Ключова категория в концептивния ѝ апарат е *валидността*, интерпретирана във връзката ѝ с основния изследователски въпрос: как оценяването в обучението по български език да стане валидно, за да се подобри качеството на обучението по български език.

За да бъде решен този въпрос, се подлагат на анализ данни от посочените по-горе авторитетни международни изследвания на постиженията в образова-

нието PIRLS'2006 и PISA'2009, както и данни от националното външно оценяване по български език и литература.

Въз основа на този анализ се извеждат основни проблеми при създаване на стандарти за оценяване, или така наречените прагове при критериално оценяване по български език при преминаване от начален към прогимназиален етап (границата между четвърти и пети клас).

Книгата представлява интерес и за учителската и преподавателската аудитория с конкретните продуктивни решения за приложение на постановките за тестово оценяване по български език и литература и постановките за експертна оценка на писмени ученически текстове.

Това я прави действително своеобразна азбука за специалиста, който иска да навлезе в оценяването, отнесено към обучението по български език, както в училищата в България, така и в българските училища в чужбина или в обучението по български език на чужденци (в среда и чужбина).

ALPHABET OF EVALUATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Prof. Dimitar Vesselinov, PhD

✉ Sofia University „St. Kliment Ohridski“
15 Tsar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
Email: d_vesselinov@yahoo.fr